

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Homo Christianus In Sua Lege Institutus. Sive Discursus Morales

Qvibus Totvm Hominis Christiani Officivm Explicatvr; Quídque is fugere,
quid agere debeat, quàm exactiſimè traditur

Segneri, Paolo

Augustæ Vindellicorum ; Dilingæ, 1695

Discursus VII. De Præcepto amandi Deum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45964](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45964)

Hoc est seriò orare, precibus jungere supplicationes, clamorem, gemitus, lacrymas. Sic operibus etiam & factis, Oratione non contentus, quaesivit salutem nostram. Poterat Servator Deus vel unicà purissimi ac pretiosissimi sanguinis sui guttulà abluere omnes labe mille Mundorum, & tamen ille balneum nobis plenum paravit. *Quod posuit gutta, Mellisui verba sunt, hoc voluit unda.* Et quã id causã, nisi ut palàm faceret, quantã bonorum sanctorumque operum, multitudine nos Salutem nostram curare deceat? Tandem eandem ille salutem nostram quaesivit unicè, cum has in terras delatus est: hanc ille omni à se prolato verbulo, hanc omni passu, actione quacunque, omnibus prodigijs, omnibus officijs, cruciatibus spectavit unicè: *Ego veni, ut*

vitam habeant, & abundantius habeant. Ut & nos diceremus, non aliud aestimare, quàm quod Animã salutem promoveret. Hanc igitur ad normam & ideam perficilè ingens illud opus beatitatis aeternæ, nec ambigile, quin deinceps illam sitis consecuturi: *Uenam petii à Domino, hanc requiram, ut inhabitem in Domo Domini omnibus diebus vita mee.* Hoc est, ut Bellarminus interpretatur, *quandiu durabit vita Sanctorum cum Deo;* vita, quæ utique expirabit nunquam. His in terris possumus dici habitare cum Deo, sed tantum ambulare ad inveniendum ipsum: *Obsecro ut digne ambuletis vocatione, quæ vocati estis.* In Calo cum ipso habitabimus, ubi per omnem deinceps aeternitatem bene precabimur passibus nostris singulis, quos fecimus, ut eò pertingeremus.

DISCURSUS VII.

De Praecepto amandi Deum.

Magnus noster Deus nunquam demonstravit apertius se & Dominum supremum & Patrem nostrum longè amabilissimum esse, quàm cum praecepit, ut ipsum diligereamus toto corde, totã Animã, & omnibus viribus. *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, ex totã Animã tuã, & ex*

totã fortitudine tuã. Plus quàm unquam aliàs tum se Dominum ostendit, quando tributi loco Cor nostrum expetiit: plus quàm unquam Patrem se ostendit, dum ex cunctis Animi nostri affectibus non alium probavit magis quàm Amorem. Hoc igitur praeceptum velut basi nititur totã Dei magnitudine & Excellentiã, totãque ejus Bonitate: unde mirum profectò non

Deut. 6. 5.

Apo. 18.

non est, quod vocetur præceptum primum, præceptum maius omnibus, sique ipsum sit breviarium & synopsis totius legis. Latâ hâc lege non semel, sed bis obligamur ad amandum Deum, semel quidem, quia amari Dignus est, secundo autem, quia iussit ut amaremas. Quare sicut hoc ex capite crevit in nobis amandi debitum, sic non minore proportione crescere debet studium ac cura huic debito respondendi. Propositum proinde mihi est hodie explicare vobis præceptum hoc amandi Deum super omnia, ut implere illud possitis, ad amussim & integre: alias enim, si oraculo portento simile esset non amare Deum, si id ipse permitteret duntaxat, quàm demum portentosum erit, non amare eum, postquam præcepit ut amaremus.

II. Idem est inter Animi affectiones Amor, quod Aurum inter metalla; omnibus nimirum aestimabilior, perfectior, puriorque omnibus. Unde Deus ipse cum auro illum comparat, dum sic Animam alloquitur. *Suades tibi, emere à me aurum ignitum, ut loquax fias.* Id proinde agam, ut hac Dissertatione & fundum pretiosi huius metalli, & lydium ejus lapidem diligenter, consideremus. Ostendam, inquam, primo loco, quid sit, quidemque imperet hoc præceptum amandi Deum super omnia; secundo autem, quo argumento indicioque certò agnosci possit, an sincerè perfectèque illo in Deum feramur.

I.

III. Tanta fermè est mortalium in

rebus ad Animam pertinentibus inscientia, ut cum Amorem Dei nominari audiunt, existiment cum nescio quo alio eâ de re agi: & voces has perinde accipiunt, ut idioma eximia tantùm virtutis ac Sanctitatis hominibus commune, sicut existiment, esse quidem Amorem hunc hominis Christiani decus eximium, sine quo tamen dignitatem istam & titulum tueri abunde liceat. Error hic est minimè ferendus! Amor Dei non præceptus tantùm & imperatus est, sed omnium præceptorum finis, imò finis omnium planè operum Dei, qui sicut vos amat, ut à nobis redametur, vir ex omnibus, quibus nos prævenit ornavitque beneficiis, sive quæ sub aspectum cadunt, sive quæ non cadunt, tributum aliud non exigit, quàm amorem. *Ad nihil aliud amavit Deus, Sancti Bernardi Doctrina est, quàm ut amaretur. Cum Sermon. 83. amat, non aliud vult, quàm amari, in Cant.* Amoris ergo lex, naturæ lex est, quæ à corde nostro avelli non potest, in quò cum ipsius Dei digito exarata sit, non est quisquam, qui purgare se possit aut tueri ejus ignoratione. Verum quidem est, cum lex hæc, non dicam deleta penitus, deformata tamen fuerit per peccata, statuisse Deum eandem scriptâ lege reparare ac restaurare: unde in Montis Sinai vertice aspectabilem se præbuit formâ magis quàm unquam terribili, multis inquam millenis Cæli Geniis tanquam custodibus circum: & inter tonitrua, turbines ac fulgurâ prodigiosa legem hanc Millenas inter faces denuo promulgavit: *Diliges Dominum*
L. 3. *Deum*

Deum tuum. Tandem cum satis non fuisset legem hanc principio Mundi conditi in cordibus scribere, & eandem denuo post plurium seculorum decursum tabulis ex lapide solummodo inscribere, decrevit divinus hic Legifer venire ipse, eamque à Cæli sedibus ad nos deferre, id quod iis verbis ipsemet professus est: *Ignem veni mittere in terram, & quid volo, nisi ut accendatur?* Et verò ipsum hoc Ignis vocabulum, quo Servatori nostro placuit, affectionem hanc, ut audivimus, indigitare, ut quæ non aurum modò, sed aurum ignitum sit, bellissimè omnino explicat præcipuas Amoris Deo debiti dotes: unde hac maximè comparatione uti constitui, ut hujus præcepti naturam distinctius explicem. Sed quia non aliâ ratione limpidiorem haurire aquam concessum est, quàm si quis tantum laboris sibi sumat, ut ad fontem ipsum se conferat, visum est & mihi aliùs aliquanto rei totius originè repetere, ut tanto clarius illud pernoscamus, de quo agere constitutum est.

IV. Statuendum igitur principio duplex amoris genus esse; prius, Amicitia amor appellatur, estque is, cum persona aliqua propter se amatur, ut boni in illam aliquid conferatur. Alterum Amor Concupiscentia dicitur, qui est, cum amatur persona non sui, sed amantis gratiâ, non ut in ipsam aliquid conferatur, sed ut ab eâ aliquid accipiatur. Primo amoris genere amici adamantur: atque hic solus Amor est, qui pulchro hoc amoris nomine ex merito indigite-

tur. Altero illo Concupiscentia amore etiam canes & equi amantur; aut, ut loquar rectius, ne ipsi quidem amantur, sed in ipsis amatur ille ipse qui amat, bonum inquam illiusmet & emolumentum, aut oblectamentum. Hinc inferre licet, quàm sit abuti vocabulis, dum amantes illos compellatis, qui ad peccandum vos inducunt, & affirmare non pudet, non posse vos non amare, à quo tantum amemini. O egregium enimverò amorem? Sic & heluo ille leporem amat, quo famem exaturet. Hoc est sibi, non vobis bene velle; imò & sibi & vobis velle pessimè: cum plus mali & vobis, & sibi inferat, qui tam turpiter amat, quàm infatigabile & atrocissimum odium, quo totus in perniciem vestrum Infernus fertur, vobis perinde ac ipsis inferre possit. Sed omittere nunc istud, ne vagemur extra semitam. Præceptum amandi Deum super omnia obligat nos ad amandum ipsum amore primi generis, sui inquam causâ, & amore aut amicitia, aut certè Benevolentia: non autem amore alterius generis, mercenario nimirum, suorum commodorum studioso, non vero sinceròq; qualis est, qui attendit non Dei Bonitatem, sed commoda nostra, nec curat, quàm ipse in se bonus sit, sed quantum ab ipso boni nos sperare possimus. Non istud affirmo, amando Deum non posse nos nec desiderare, nec petere, nec sperare mercedem nobis promissam: affirmo tamen, mercedè hanc non debere esse causâ, quæ ad amandū impellat, præcipuam,

mul-

multoque minùs unicam. Aliàs si Deum amamus aut unicè, aut præcipue propter bonum, quod ab eo in nos proficitur, profectò convincimur magis amare illud bonum, quàm Deum, à quo illud proficitur. Si vir illustris filioli sui nutricè mentè suà adhibet, si ferculis pascit lectissimis, si bene se illi velle demonstrat, plus ille boni filioli suo cupit, cui hac ratione meliore de lacte providet. Non hujus sortis nostrum erga Deum amorem esse decet. Oportet similem esse matris inopis Amori, quæ (ut nonnunquam evenisse annales memorant) Sobolem suam clam expositam in orphanotrophium susceptam, conducta dein ad lac illi præbendum, lactat maximà suà voluntate, ut viscerum suorum partù; Simulque lactis illi præbiti mercedem accipit, parata non deserere, et si laboris illius sui & impendiorum mercedem penitus nullam accipere, possit, aut sperare.

V. Tenendum in super ipsum hunc Amicitia aut Benevolentia Amorem duplicis itidem generis esse: priorem Appretiativum appellat; Intensivum alterum, aut tenerum. Si vocum haurum vim minùs assequi vobis videmini, attende me audite; exemplo enim allato efficiam, ut illam pròbe assequamini. Sit Parens, qui filios habeat geminos; Maiorè natu unum, jam Sacerdotem, disciplinis egregiè exultum, moribus integerrimum, qui familià nunc regat consilio, adificet exemplo, & spè præferat minime vanam, quod non diu post eam altius evecturus sit aut munere & officio iucroso, cui adhibeatur,

aut animarum curà, alicubi stipendio minime parco administrandà. Filiolus alter ætate tener sit, bellulus, gratiofusus, lepidus, verbo, Parentum & domus delitiù, Fingamus nunc inevitabili necessitate mori edù alterutri, sic tamè, ut optionem Parenti relinquat Deus, què vivum velit, quem mortuù. Sic est, non potest non Parens graviter sentire jacturà minoris; nec absq; affectionum acerbà pugnà in hujus necè consentiet, consentiet tamen, & mori sinet parvulù, ut maiornatu supervivat. Et quã id causà? natu minorè scilicet cõplectitur amore & affectu teneriore. Maiorè autè natu amore & benevolentia solidiore masculà, maiorisq; ponderis, majoris illù faciendo, ac alteri præferendo, ubi ad comparationem ventum fuerit. His igitur, ut nunc pluribus explicata sunt, positis, par utiq; esset diligere à nobis Deum supra res conditas planè omnes hoc etiã amore tenero, atq; intensivo, quem diximus: tanta tamen fuit Dei Bonitas, ut nostram & inscientiam, & frigus miseratus eum nobis imperare noluerit: fatis illi fuit, exigere à nobis Amorem illum alterum æstimationis & appretiationis, quo impulsus, cum occasio se obtulerit, præferamus illum rebus aliis conditis quibuscunq; & eligamus facere potius jacturà totius Mundi, si noster esset, quàm peccando divinæ amicitia jura amittere. Hoc igitur est amare Deum super omnia, rebus illum cunctis præferre, & nec omnes, nec earum aliquam ejus amori præponere: sic adimpletur illa, *in dextera ejus Ignea Lex*: aliturque ac conservatur nostro in animo ille met ignis, quem

ut

Deut.
33. 3.

ut dicebam Servator ipse Carlo detulit.
*Ignem veni mittere in terram, & quid
volo, nisi ut accendatur.*

VI. Aptissimus ignis est ad amoris
hujus naturam ac indolem explican-
dam: hic siquidem Rex quodammodo
est Elementorum, & perinde ac Cae-
lestis suae originis momor, infimi hu-
jus Mundi rebus omnibus semper su-
perior esse conatur: Atque ita bellis-
simè exprimit illam Excellentiam, ac
prerogativum Amoris Dei Jus, quo
cunctis ille aliis affectionibus, & cu-
piditatibus debet dominari. Hinc non
desunt, qui existiment, non alià re-
cèius voce præceptum Amandi Deum
exprimi, quàm Dilectionis; *Dilige
Dominum Deum tuum*: nec enim Di-
lectio qualiscunque amor est, sed
Amor junctus electioni: Amor est,
quo se in Dilectum suum Sponsa in
Salomonis Cantico ferri profitebatur,
quem eà causâ appellavit *Electum ex
millibus*: id quod jam pridem S. Tho-
mas observavit, dum dixit: *Dilectio*
1.2.9.26 *addit supra amorem electionem.* Id
ar. 3.6. ipsum affirmavit Evangelica illa Hi-
storia. Quæ hinc Servator noster redi-
vivus ex S. Petro, magisne ipse solus
Christum Magistrum suum diligeret,
quàm omnes reliqui ejusdem Scholæ
Alumni præsentis. *Simon Joannes di-
ligis me plus his?* At Apostolus, recen-
tis sui casûs memoriâ consternatus,
non ausus est profiteri, talem dilecti-
onem in Animo suo exarsisse; repo-
suit tantùm, agnoscere se in eo amo-
ris aliquid: *Eriam Domine, aiebat,
tu scis, quia amo te.* Quid autem ad
rem hæc facit responso? Magister

de Dilectione interrogat, & Disci-
pulus de amore respondet! Enimverò
ingens est geminam hanc inter vocem,
quarum tamen utraque idem signifi-
cate videtur, discrimen, *Amare*, & di-
ligere. Amor locum habet in parte et-
iam Anima ignobiliore, & idem esse
potest cum propensione quadam natu-
rali, quæ, ut ferè Amicitia Ju-
venum solent, fundata sit in simili hu-
morum temperie, & propensionum
affinitate, quam genium dicere sole-
mus. Non ita Dilectio, *Diligere est
quasi diligere*: est amor æstimationis,
amor prudens, rectus, rationi conformis,
qui ex notitiâ promeritorum
amati progignitur. Atque hoc se fla-
grare Petrus affirmare non est ausus:
hoc autem, Dei nostri Lex de amando
impletur: hinc semper amor nobis
iste proponitur vocibus, quæ ejus su-
premam excellentiam dignitatemque
significant: *Diligis me plus his?* Super
omnia autem hæc charitatem habete. Et
Christus ipse Servator: *Qui amat Pa-
trem, aut Matrem plus quam me, non
est me dignus.* Animum diligenter ad
Christi verba advertite: *Plus quam
me*, inquit: nec enim vetitum est amare
res conditas, sed vetitum tantùm est,
amare illas plusquàm Deum: id quod
contingit toties, quoties lethali se ho-
mo noxâ obstringit. Tunc enim quan-
dâ Idololatriam operis admittit, cor suum
Aram quodammodo constituendo,
in quo novum aliquem Deum statuat;
illam nimirum rem conditam, quàm
pluris quàm suum Conditorum æsti-
mat. *Quidquid in dilectionis lance præ-
ponderat, Deus est*: ut non solide mi-
nùs

Cant.
2. 4.

Col
13
10.

nus, quam ingeniosè Augustinus ait. At si è diverso animus noster, ejusque affectio ordine inverso Deum bonis omnino omnibus præponit, Chiritas hæc ordinata dicitur, qualem se experiri illa quondam gloriabatur: *Ordinavit in me Charitatem*. Tum autem, quantumcunque etiam res conditæ amentur, solus tamen Deus ab ejusmodi homine amari dicitur: solus enim amatur ut finis ultimus; res verò conditæ amantur ut media, non plus, quam quantum ad finem ipsæ ultimum conferunt, aut certè eidem non adversantur; unde fit, ut solus Deus verè ametur. Qui Medicum amat propter Sanitatem, si dicere volumus quod res est, solam amat Sanitatem: & qui rem conditam amat tantum amore Dei, solum Deum amat: & hoc est, illam amare toto corde.

VII. Et verò quid minus postulare à nobis Deus potuit, quam dum postulavit, ut primum illi in animo nostro locum daremus, sic, ut comparatione inter ipsum, & res conditas facta, plurius illi quam has aestimemus? An forsitan loco hoc dignus non est? An aurum plus justo peteret à nostris stateris, si in illis præponderare cuperet paleis? enimverò par est nos rubore vel ex solâ hac comparatione suffundi. Si quis ex inclitâ illâ Esthere quævisisset: Quid in animo tuo plutis facis, maritumne tuum, & Dominum ac Regem Assuerum, centum viginti septem Provincijs imperitantem, an verò pugillarem luti massam? Ruborem tanè excussisset prudenti illi femina quæstio tam stulta, & summo ludibrio se habet.

R. P. Segneri Christi. Instr. Tom. I.

beri judicasset, si audisset comparationem Mariti sui institui quò injustam magis, tantò etiam magis probrosam. Quomodo igitur & anima non poterit gravissimam suam incuriam & probrum interpretari, quòd malum Dæmonem non pudeat ex eâ querere, quem ipsa plurius aestimet, & quem ipsa potius habere amicum velit, Deumne potentem planè omnia, an rem creatam misellam, quæ Deo comparata ne massula quidem est fordis pulveris, quia est merum nihil? Sancti ferre non poterant, ad tam infamem comparationem veniri: clamabant illi: *Dominus Deus virtutum, quis similis tibi?* Diocletianus Imperator, juratus ille & nefarius Religionis Christianæ hostis, cum sibi sibi jusseret Clementè Ancyranum Episcopum, & Christi pugilem fortissimum, jusserit, ut is Christum ejuraret. Rifu explosit insana imperia Martyr inclytus: quare Imperator parte unâ collocari jusserit vasa plurima, auro argentoque conflata, vestem pretiosam omnis generis, præfecturatum potestatisque insignia, & quidquid aliud humana vel ambitio vel cupiditas inhiat. Parte autem alterâ collocari jusserit compedes ferreas, enses, cultros, rotas, flagra, craticulas ignitas, & quidquid aliud fortissimo cuique terroris aliquid & horrois incutere potest. Mox ad Sanctum Præsulum conversus: si, ajebat, Deum tuum ejuras, quidquid hic opum cernis, & quidquid aliud dare Imperator potest, qui Dominus Mundi sit, qualem me nôlli, id omne tuum erit, at si è diverso

M

diverso

diverso pergis eum adorare, quid-
quid hic instrumentorum cernis, ini-
tium cruciatibus dabit, quos alios
ex aliis senties & experieris. Deli-
bera diligenter, & elige. Quid vo-
bis videtur? an stetit tantisper de-
liberandum virum Sanctissimum?
Quin imò irritatus comparatione tam
indignâ, altum primò ingemuit in-
dignabundus, quòd ad rem tantam,
tantillo pretio, ut homo quidam
abjectissimus, esset invitatus: ter-
gum mox opibus illis ac divitiis ob-
vertens, omnique proponebatur,
prosperitati, protestatus est cum Apo-
stolo, nec altitudinem, nec profun-
dum, non omnem malorum, non
omnem bonorum caducorum conge-
riem tantum unquam habituram vi-
rium, ut se à Deo suo avelleret. Ani-
mum advertite ad gemitum illum ani-
mi indignantis, qui pretio thesaurum
æquat, quia in viro Sanctissimo na-
scbatur ex magnâ illâ Christi Serva-
tòris sui æstimatione, quem rei vanæ
ac perituræ conferri æquo animo fer-
re non poterat. Nec id mirum:
Quando majora minoribus coequantur,
ut rectè S. Hieronymus loquitur, in-
ferioris comparatio, superioris injuria
est. Rem tanto superiorem inferiori
comparare! est id quidem inferiori
magno honore dignari: at eâ-
dem sanè operâ superior ignominia
gravissimâ deonestatur.

VIII. Heu munde Christiane! ô
animi Christum Deum venerantium,
quàm non hæc sensa volvit! pro
quàm exiguus eorum est numerus,
qui fovendo in animo perpetuam il-

lam de Deo æstimationem, tot no-
minibus debitam, cum res tulerit,
supremum illi locum constantè tri-
buant, animi sui decreto firmissimo,
faciendi potiùs jacturam bonorum
caducorum omnium, quàm Dei, &
subeundi omne malorum & adverfo-
rum genus, quàm Legem ejus Divinam
unquam violandi! Summum quod à
plerisque expectes, est, quòd eodem
gradu ac pretio Deum, ac res conditas
velint habere: æstimare Deum quia
dignus est, & æstimare res cteatas tan-
ti, quanti illum: sic ut cor suam men-
sæ instar rotundæ esse optent, in quo
omnis, & nullus locus sit primus.
Nunc templum volunt accedere, ut
Sacerdoti facienti ad Aram adsint;
nunc ad domum Amasæ se conferre:
nunc Christum in divinissimo epulo
hospitem admittere, aliàs eum foras
protrudere, ut adultero locus sit; nunc
stipem largiri egenti, mox Principis
ærarium depeculari. Verbo, eodem
Altari Christum & Idolum statuere.
Sed vanæ sunt istæ spes; mox ac par-
tem Orco vultis concedere, totum ille
habet. Querit Sanctus Augustinus,
quid tandem causæ esse potuerit, cur
Senatus Romanus nunquam se passus
sit indui, ut, vel Tiberio Imperatore
enixè id cupiente, pateretur Christum
Deum reliquos inter Deos in Capi-
tolio collocari; etsi ea Romæ inva-
luisset opinio, Sapientis esse omnium
& singularum Nationum Deos vene-
rari, & omnium ex æquo favores sibi
conciliare? Fuit autem ejus rei, hæc
ipsa, quam jam indicavi, causa; Chris-
tus non vult parem haberi sibi quem-
quam.

Pf. 2. 1.
Sophon.
1. 5.

Hom
in Ec
Jo. 1
21.

quam; sed sicut solus ac unus Deus est, sic solus vult adorari, solus æstimari, quis ac qualis est, solus toto corde amari. *Tu solus altissimus in omni terra:* Illos duplicis fidei mortales, qui jurant in Domino & jurant in Melibom; exosus est. Imitantur isti Hebræos veteres, qui jam nec Judæi, nec Ethnici existimabant sic se Dei veri amici esse posse, ut simul etiam essent amici falsorum Deorum. Sed quo id suo enolumento? Falsis à Numinibus prodiiti atque deserti, non aliud assecuti sunt, quam ut verum etiam Deum amitterent.

II.

IX. Sufficere possunt, quæ dicta sunt hæcenus, ut intelligatis, in quo consistat præceptum amandi Deum super omnia. Pergamus nunc ad quaerendum verum lapidem lydiæ, ad quem aurum hoc tam pretiosum examinemus. Quo igitur indicio cognoscere licebit, verene homo Christianus amet Deum amore ejus generis, quod descripsimus? Et en illud: *agere & pati.* Agere, & pati, signa sunt minime obscura, hunc in nobis ignem ardere. Et ad agendum quidem quod attinet, hoc maxime ignis verus à ficto aut ficto discernitur. Stare potest Aer; stagnare aqua; Terra quiescere; sed nihil horum Ignis hic moveatur oportet, agat inquam, aut emoriatur. Hic, inquit, Sanctus Gregorius veræ charitatis est character: *si non operatur amor non est.* Hinc & Christus tam disertis verbis protestatur. *Qui habet mandata mea, & servat ea, ille est, qui diligit me.* Atque

hæc causâ, quisquis è diverso præcepta Dei non servat: etsi Templum accedet, sacrum auscultet, Deiparæ rationum coronam texat, etsi pectus tundat, etsi lacrymæ illi, dum concioni adstet, oboriantur, non tamen idcirco notâ insignitur amoris Divini. Et ad hoc diligenter animum advertite, quod, etsi ille præceptum violer unicum, cætera ad amissum servec omnia, necdum tamen Deum amat, atque adeo necdum amantium Deum mercede dignus est, salute inquam æternâ. *Si quis diligit me, sermonem meum servabit.* Loquitur hic Christus singulari numero; non plurali, & *sermonem meum* ait, ut nos doceat, unum solum ex præceptis ipsius violatum sufficere ad extinguendum in animis nostris amoris divini ignem, cum sic jam Deus non omnibus præponderet. Videntur è Christianorum numero aliqui imbuti opinione Rabinorum quorundam, qui docebant, Animam extremo illo Mundi die judicandam salutis æternæ futuram compotem, si bonorum operum & rectè factorum numerus excedat numerum operum pravorum. Certè & ipsis solenne est dicere. *Aliena non rapio, Deo non maledico, injuriam facio nemini: unum solum peccatum est, quod à me alienum non puto.* Quid vultis amplius? Istud abunde est, ut priveatur quis amore Dei, qui vita est anima: *si quis diligit me, sermonem meum servabit.* Quare sicut solum hoc amoris Dei præceptum totius divinæ legis breviarium est, sic obedientia Dei mandatis præstita Synopsis est legis

gis de amando Deo; Proinde, qui cognoscere vult, an Deum amet, sumat ille in manus Decalogum, & sigulatim præcepta percurrat omnia; mox ad Ecclesiæ præcepta transeat; dein etiam statûs, in quo degit, leges ad unam omnes cogitando enumeret, & si inveni-erit, in nullo horum se majoris momenti in re defecisse, dicere securus poterit; Confido equidem, inveniri in animo meo pretiosum istud amoris divini, rebus planè omnibus præponderantis, metallum. At si secus, pronuntiet, illud non inveniri.

X. Ad hoc autem quàm maximè animum advertite; cum repente ad pravam quid sollicitari vos experimini, quid in animum vestrum tentatio ejusmodi possit? tum enim præquam unquam aliàs experiri licet, quo res loco sint, Magnes major minorem trahit; si quis tamen ferrum illi admoveat, omisso Magnete minore, ferro adhærescit, illudque velut amplexu stringit. Amat quis filium suum, & meritò, est enim alter ipse. Magnes hic major naturali propensione adhærescit Minori. At si honor Deo debitus postulet, ut filium istum non sinat in Clericorum ordinem cooptari, propterea quòd moribus illum suis esset dehonestaturus, quid is agit? An sacrà illum veste exiit, & alteri profano ministerio ac muneri addidit? an vult potius, ut vel Dei in gratiis in sacratiore illo ordine perseveret? si Clerici illum vestibus euit, virtute suà pollet magnes, deserto enim magnete altero ferrum amplectitur: At si induci non potest,

ut profanis illud studiis addicat, vim suam magnes perdidit, quia ferrum ad se non trahit; & Deo dignus non est, quia filium pluris, quam Deum æstimat. *Qui amat filium aut Matrem suam super me, non est me dignus.* Quod dixi in hoc filii Deo prælati paradigmate, id ipsum de quovis alio pronuntio, ubi de amico, de nominis famâ, de re familiari, & maximè cum de lucris ex mercimoniis, quibus tam avidè inhiatis, agitur, Verbi gratiâ. Lucrum quis fecit in negotiatione non contemnendum: sed facer arbiter affirmat, illud justum non esse, atque adeò suum illi reddendum, cui ablatum est; cum nemini suis ex nummis colligere liceat illum fructum, quem Deus prohibet, dum usurâ interdicat. Jam perpendat quisque, an, cum hæc audit, omittat deinceps ejusmodi artem ditescendi ex simplici mutuo, & num jam parta reddat? Si & hoc, & illud facit, sincera est in ejus animo & genuina charitas; at si secus facit, genuina non est, & ad lydiū experientia lapidem adultera probatur. O quàm sincerus & certus lapis amoris sunt opera! arteria pulsu vita deprehenditur: operibus cognoscitur charitas.

XI. Magis etiam Tollerantia illam manifestat, quod erat alterum virginis signum, quis ubi materiam semel comprehenderit, statibus, qui oppugnant, tam non cedit, ut illis ipsis evadat fortior, seque propaget. Placetne igitur experiri, an Dei Voluntas ac beneplacitum plùs quam alia omnia in animo vestro possit? Attendat quisque, quo-

quomodo resistat adversis, quæ repentè & præter spem illum adoriuntur? An ex his ipsis magis animatur ad laudandum Deum, an verò etiam ad maledicendum illi abripi se finit? Hac absque experièntiâ non est facile de amore cujusquam pronunciare. Mulierculæ aliquæ tantum non confligare sibi videntur sincerissimæ pietatis flammis, eo ex capite, quòd non sine tenero animi sensu aut confabulentur in templo, aut preces aliquas ibi recitent, cum familiæ gerere curâ deberet, quæ interim nescio quò vagatur. Ecce autem tam facile hoc sibi persuadent? Non ob aliud, quàm quia tum nemo est, qui ipsis molestus sit. Maritum habent virum bonum, liberti iussis obtemperant, agri rident, cella vinaria abundat, nec loculi inanes sunt. Mutetur tantisper rerum facies: moriatur filius; suscitentur lites; grando vineam percutiat; prodeant, qui acerbè & crudeliter persequantur: tum videte an tenerum illud & suave religionis studium duret, an verò Marianis ad globulos precibus succedant imprecationes & maledicta & dulcibus pii sensus in Ecclesiâ lacrymis, lacrymæ domi, iræ & furoris importèntiâ expressæ. Videmus situlâ, quâlibet rimosam, quamdiu in putei fundo hæret, perinde aquâ plenam esse, ac est alia integerrima: sed attollite illam tantisper, & tum apparebit vasis fracti ab integro differentia. Sic dum pro voto fluunt omnia, nò est facile, discernere Dei verè ac sincerè studiosum, amantemque, ab alio, qui in speciem tantùm illum diligit. Opus est illum trahere ex-

tra affluentiam comodorum, & tum se prodet, qualis sit; sicut Jobus agnitus est genuinus amator Dei, non cum delitijs affluebat, & commodis omnis generis, sed cum in sicco calamitatum & inopiâ, quæ ipsum opprèsserunt, est destitutus.

XII. Judicate proin, quàm bellè se purgent illæ, quæ in ipsâ adeò Sacramentali sui accusatiõe reos alios agunt modicæ virtutis ac honestatis, pro eo, quòd se ipsas culpæ obnoxias fateantur. Priusquam marito jungerer, ait ex his una aliqua, ne verbum quidè loquebat minùs decens ac compositum, at nunc miseram me! ex quo Marito ferro & barbaro juncta sum, cogor omnifèrè momento blasphemias effutire. Egregia enim verò excusatio. Tollerantè esse, cum nihil occurrit adversi! Secundo flumine vehi, nullius negotij est, etiam cadavera aquarum impetu abripiuntur; sed adverso navigare flumine & artem, & conatum non modicū postulat: natate adversùs alveum, non mortuorū est, sed vivorū, qui brachijs strenuè contendunt. Si cujus in animo arderet verus Dei amor, qui hominem Christianum impellit ad obediendum cunctis Dei sui legibus, vel repugnante cum omni pravæ propensionum agmine, naturâ; non ita res procederet: Tollerantia vestra tam nò cederet contra nitentibus, ut vel ex hoc vires fumeret & incrementa. Quare si posthac adversa Deus in ædes vestras immiserit, ut experimentum vestri capiat, si afflixerit egestate, contemptu, molestiis variis, morbis, litibus & controversiis inopinis, sic vos ipsos affari liceat,

sicur

sicut se ipsum Christum affatus est, cum postremorum illorum cruciatuum tempus immineret: *Ut cognoscat Mundus, quia diligit Patrem, surgite, eamus.* Ut palam fiat, & mihi, & aliis, quòdamem Deum super omnia, etiam plus quàm me, maxè animo eamus obviam adversis, quæ nos invadunt, & non contenti excipere illa patienter, occupemus illa desiderando, *surgite eamus.* Generosa hæc animi magnitudo palàm facit, jam devictam esse naturam, & quòd non jam illius quis sequamur effata ac leges, sed tantùm ea, quæ Deus ac Gratia dicunt.

XIII. Sunt è Medicorum Scholis qui asserant, aurum potatum dilatare cor, spiritibus illud implere, & animos in periculis, ac casibus adversis subministrare. Utinam nemo non vestrum granum saltem unicum perfectissimi hujus auri amoris haberet in animo! quàm promptum illi ac facile foret, non magnas illas, quas Deus immittit, molestias, ferre, imò quam jucundum plures ab eo efflictim petere! S. Ignatius Martyr, qui multum ejusmodi auri deglutierat, provocabat tormenta omnia, & objectus Leonibus, à quibus devoraretur, cum metueret, ne bellæ illæ ipsum reverita, ungues & dentes ab eo abstinerent, sicut alios Martyres erant reverita, parabat se ad eas proritandas, & in se incitandas. Istud enimverò aurum erat non igitum tantùm, sed & probatum: *aurum igitum probatum.* Haud sanè magni illos ego Christi sectatores facio, qui tamdiu solùm

virtuti student, quamdiu suaviter illos ac blandè Deus habet. Illis mihi ventis januis non absimiles videntur, quæ tum solùm non strident, cum recens unctæ sunt: pingui autem illà materià, quâ unctæ fuerant, exiccatà, sonantiùs quàm unquam ante hac strident; vertuntur enim cardinibus rubigine exelisis. Horum in personà dicebat olim Pfaltes Regius: *Ego dixi in abundantia meà non movebor in æternum.* Et quanto animo, quantà promptitudine decernebat permittere se Deo, & nullum penitus ejus providentiæ obicem ponere! sed hæc decreta tam sancta concepta erant in abundantia, tempore, quo illum Deum cumulàrat mille benedictionibus. Expectate tantisper, dum hoc unguentum tam suave & sensile exarscat: mox idiomate loquitur alio, & non minùs quàm antea stridet. *Avertisti faciem tuam à me, & factus sum conturbatus.* Hoc proinde est inter majora, quæ afferre calamitas aliqua possit, commoda & emolumenta; ut nos in nostri penitentiorem notitiam deducat, cum nullà alià tam verisimili conjecturà colligere possimus, animum nostrum Dei amore genuino ardere, quàm quando adversa forti animo ferimus. *Qui non est tentatus quid scit?* Et quæ sunt Spiritus Sancti verba: qui-9. bus indicare vult, non tentatum, nihil scire: etsi enim & disciplinarum, & artium omnium esset callentissimus, non sciret tamen aliquid momenti alicujus, cum ignoret, an cum illà tot rerum scientià conjunctum habeat Amorem Dei, quo sine docti omnes

ac Sapientes, Doctrinâ ac Sapientiâ humanâ, eorum instar sunt, qui cuncta decoxerunt, cum alter in Mundo ne terantium quidem valeat, omnis illa tors & summa capitalis, quam hoc in Mundo possident.

XIV. Eiusmodi cogitatione obarmare se oportet, Dilectissimi, in cunctis quæ sinistrè cadunt, acceptando illa à Dei manu, secumque ita ratiocinando. Hoc Dei opus est, qui cunctis palam vult facere, an super omnia ipsium amem; *Tentat vos*

Dent. 13. Dominus Deus vester, ut palam fiat, utrum diligatis eum, an non, in toto corde, & in tota anima vestra. Sic & Gemmarii carbunculum explorant; fenestras omnes, quibus lux intrat, occludunt, & observant, an lucis aliquid in iis tenebris diffundat? Sic mecum nunc Deus agit, dicere quemlibet oportet: Tentat me Dominus, eaque causâ itabo invictus, meque verè Christianum probabo: Miserum me, si hoc ad examen non replendo ut gemma sincera, sed ut adulterata fulgore destituitur! En hæc est anima vere pretiosa, quæ non claro solum meridie refulget, quando fulgent omnia, sed splendet densâ in nocte, quâ nihil splendet, quod luce propriâ sit destitutum.

XV. His igitur geminis iudiciis operum, quibus præcepta servantur omnia, & tolerantia, quâ ne quidem, cum adversa undique ingruunt, ab iis observandis dimoveri quis se patriatur palam se proder hic Dei amor; amor tam nobilis ac præstans, ut telus hæc nihil habeat, quod conferri illi

possit: *Longè, & de ultimis finibus pretium ejus. Anima, quæ particulam amoris hujus minimam possideat, ditior est, quàm si innumerabiles*

Mundos à Deo conditos, & qui per omnem deinceps æternitatem, quàm longa est, condi possent, possideret. Hunc igitur Amorem tam sincerum verumque par est nos à Deo petere, quoties illi supplices orando accedimus; hic in cunctis per diem actionibus querendus nobis est, hic rectè factis, & plenâ perfectâque totius divinæ legis observatione identidem augendus; Deum time, & mandata ejus observa; hoc est enim omnis homo.

*Eccl. 1. Conchas inter unam aliquam majorem aliis ajunt esse; quàm cetera, ut tuam Reginam pedisse quæ affectentur. Magna proinde est ejus Piscatoris felicitas, qui suis illam retibus incluserit, neque enim solâ ipsa Margaritam sinu condit, nullo pretio satis æstimabilem, sed etiam eâ Reginâ captâ, nullo negotio capiuntur reliquæ, quæ eâ sequuntur. Hinc concharum Reginæ similem existimate, Auditores Dilectissimi; charitatis virtutem, quæ & ipsa in se tanti, ut ostendimus, pretii est, & tanti insuper æstimaanda propter omnia, quæ secum affert, bona; *Venerunt autem mihi omnia bona pariter cum illâ. Nulli proinde parcendum est labori, ut prædâ tam optatâ potiamur, & postquam illâ potiti fuerimus, omnem illi retinendæ operam par est nos impendere.**

XVI. Sed quid? an hic Christianorum labor, hic omnis eorum conatus

tus est? heu, quem fatit pudebit stoliditatis nostræ ac dementia? quis condignis illam lacrymis deplorabit? Non est quidquam his in terris, quod minoris æstimetur, quam beata isthæc Charitas, nec est ulla usquam res, quæ tam facile projiciatur in quantumcunque levi tempestate, quæ nos adoriatur. Sunt, qui ne expectant quidem, dum procelle insurgant, & navim quatiant: ipsi in eas fertur, ut jacturam faciant. Quid his verbis indico? nescio quis vix à noxis abolutus, eò confestim redit, ubi paulò ante peccavit; cum ipsdem personis agit, quas paulò ante flagitiorum aut socios, aut auctores habuit. Hoc autem quid est aliud, quam irritare ventos, tentationes inquam provocare? Quin etiam peccare parùm foret: eò venit, ut de peccato etiam jactare se aliqui non vereantur, & in eo non jam oblectationem solam, sed & gloriam reponant, *Latantur cum male fecerint, & exultant in rebus pessimis*: sic ut non pauci peccantium è numero, omni pudore amisso, similes effecti sint Junipero, qui spinis suis perinde ac frondiam folijs superbit. Iungus inter eos esse videtur, qui insignitè confelceratus esse nesciat.

XVII. Sed adeste animis & aurbus, AA. Dilectissimi, nostisne quid primùm interrogandi sitis, cum non diu post divino Tribunali judicandi sistemini? Non aliud profectò, quam quod è S. Petro quaesitum est; etsi non eodem verborum sensu. *Diligis me plus his?* S. Petrus interrogatus est, plusne Deum ipse diligeret, quam

illum diligerent Apostoli reliquitum præsentis: *Diligis me plus his?* ex quolibet autem nostrum quæret Iudex, magisne me diligis quam sodales tuos, quam omnes amicitia, aut sanguine junctos, magis quam rem creatam quamlibet? Tunc autem quid reponere quivis poterit? scrutamini tantisper animi vestri latebras & mihi jam nunc anticipatò respondete, qui idem è singulis vestrum quæro, ut tantò respondeatis promptius, cum eadem quaestio denuo vobis fuerit proposita: Verène Deum amatis super omnia? affirmabitis opinor: sed quomodo verè hoc affirmabit ille, qui, dum merces suas vendit, tenuissimi lucelli causâ identidem perierat, & cum vel leviculum damnum acceperit, atrociores in Deum blasphemias evomit, quam Atheus aliquis, aut Turca? quomodo affirmabit ille Prens, qui ut filium nil tale promeritum ad animas alicubi pacendas promoveat, aut pingui Ecclesiæ beneficio locupletet, nec muneribus, nec pecunijs parcat, quia via alià nulla ad hæc patebat? Quomodo hoc affirmabit illa mater, quæ, ut filii maritum inveniat, religioni sibi non ducit, eam certissimis perdendæ pudicitia periculis exponere, & nunquam facere, ut matrimonium ante sit consummatum, quam ratum? Quomodo affirmabunt, amari à se Deum super omnia, ille Juvenis, & illa Puella, qui, ut votorum suorum fiant compotes, pensi non habent, sanctissimas Dei leges omnes pedibus proculcare? Actiones hæc tam prave plus

Prov.
2.14.

Cor.
6.22.

plus satis ostendunt, Deum minus, quam res alias diligere, & Dei loco adorari commoda propria, ambitionem, oblectamenta; hæc ut finem suum æstimando desiderandoque, ut ipse ad hæc Deus seruiat, & peccatis nostris materiam subministrat, diu nos in his flagitijs tolleret, ut ea quam creberrime repetere possimus. *Probatio dilectionis, exhibitio est operis.* Igitur ut respondeatur verè, quærenti, *Diligis me plus his?* necesse erit respondere: Non, ô Deus! magis, quam te, amo filium meum immorigerum; magis amo turpia mea oblectamenta, magis paucorum numulorum lucrum. Itane ergo non amatis Deum? O vos pro tantis collatis in vos beneficiis ingratos! ô tantum amorem oblitos! prò cæcos penitus ad pernoscendas perfectiones infinitas, quibus Deus dignus est amore, qui limites nullos habeat! *Quantus est excessus amoris, tantus debet esse doloris;* quæ sunt S. Augustini verba; & tamen nostrâ æstimatione Deum ipsum tantilli pulveris acervulo posthabemus!

XVIII. Contra eos, qui tales sunt, torquere hodie cogor terribile fulmen Cælo missum. Detulit illud Paulus Apostolus, cum tertio è Cælo has in terras rediret. *Siquis non amat Dominum nostrum Iesum Christum, sit anathema.* Si quis Dominum suum, Servatorem suum, Deum suum non a-

R. P. Segneri Christ. Instr. Tom. I.

mat, sic maledictus & execratus, sit anathema, multoque magis execratus, si tam non amat, ut offendat etiam; tam non illum laudat, ut maledictis prosciadat, injuriâ, quam vel mille Inferni nunquam satis vindicent. Verum est, non torquere Ecclesiam hæc fulmina, nisi in contumaces. Quare, ô chara mea pignora, qui alij à se ipsis evadere deinceps volunt, qui, inquam, tanti posthac volent æstimare Deum, quanti æstimari dignus est, pluris nimirum, quam res alias omnes, certi prius mori in eius gratiâ & amicitia, quam eius in inimicitia & odio vivere, isti inquam non erunt maledicti. Sacrum hoc fulmen eos tantum feriet, qui animum in sceleribus obstinabunt, certi non pluris deinceps facere Deum, quam ipsum hæcenus fecerint, & postponere illum omnibus alijs caducis & perituris bonis. *Siquis non amat Dominum nostrum Iesum Christum, sit anathema.* Habeat hoc sibi, qui animum ad non amandum obstinat: absit à nobis tanta infania: sed animus deinceps noster speculi instar sit terribilissimi, quod vultum quodammodo suum obvertit rei, ad quam representandam formatum est; reliquis autem omnibus tergum. Amabimus nunc Deum plus quam omnia, qui unus ac solus in Mundo, nostro dignus est amore.

N

DISCUR.